

REVISIONSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 2/2010 rd

**Regeringens proposition med förslag till lag om
ändring av partilagen, lagen om kandidaters
valfinansiering och lagen om penningin-
samlingar**

Till grundlagsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 9 mars 2010 en proposition med förslag till lag om ändring av partilagen, lagen om kandidaters valfinansiering och lagen om penninginsamlingar (RP 6/2010 rd) till grundlagsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att revisionsutskottet ska lämna utlåtande om ärendet till grundlagsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Jussi Aaltonen och specialmedarbetare Kaisa Tiusanen, justitieministeriet
- generaldirektör Tuomas Pöysti och redovisningschef Jaakko Eskola, Statens revisionsverk, riksdagen.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att partilagen, lagen om kandidaters valfinansiering och lagen om penninginsamlingar ändras.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft senast sex månader före valdagen för riksdagsvalet 2011.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Tillsyn

Målet med propositionen är att öka insynen i finansieringen av partierna och att motverka korruption och den typen av inflytande på partierna som bygger på olämpliga bindningar. Lagstiftningen måste ses över för att öka insynen i finan-

sieringen av partierna och förbättra övervakningen, säger regeringen. Revisionsutskottet går in på hur övervakningen är ordnad och resurserna för den.

Statens revisionsverk föreslås utöva tillsyn över bestämmelserna om bidrag, redovisning av kostnaderna för att finansiera valkampanjer och hur anknytande handlingar ska utarbetas och lämnas in. Finansministeriet ska i sin tur utöva

tillsyn över partilagen i de frågor som inte hör till revisionsverket. Redan genom gällande lag har revisionsverket rätt att undersöka hur parti-stödet används. Dessutom fick verket 2009 i uppdrag att övervaka lagen om kandidaters val-finansiering. På den punkten föreslås en del ändringar.

Ett parti, en partiförening eller en samman-slutning som står partiet nära föreslås vara skyl-diga att till revisionsverket redovisa bidrag på minst 1 500 euro och bidragsgivarna. Uppgifter i dessa så kallade aktuella redovisningar ska finnas i det register över partifinansiering som förs av revisionsverket.

Gränsen för bidrag som ska redovisas enligt lagen om kandidaters valfinansiering föreslås bli sänkt till 1 500 euro också i valet till Europapar-lamentet och presidentvalet. Dessutom får lagen en ny paragraf (11 a §). Den föreskriver att lån för valkampanjen och bidrag till att betala lånet ska redovisas om det är minst 1 500 euro. Försla-get gäller bara riksdagsval och val till Europa-parlamentet. Efterhandsredovisning ska göras till revisionsverket kalenderårsvis den valperiod som redovisningsskyldigheten hänför sig till.

Övervakningen av partifinansieringen är en helt ny uppgift för revisionsverket, säger reger-ingen. Också ändringarna av lagen om kandida-ters valfinansiering ger verket nya uppgifter. Re-visionsverket antas få ökade kostnader genom de nya uppgifterna. Engångskostnaderna för sys-teminköp beräknas vara 500 000—700 000 euro och de årliga personal- och underhållskostnader-na 400 000—500 000 euro.

Enligt 9 e § i partilagen ska revisionsverket övervaka att partier, sammanslutningar som står partiet nära och föreningar som avses i stödbes-lutet följer lagen i sin verksamhet och använd-ningen av medlen. "Enligt 90 § 2 mom. i grund-lagen finns för revisionen av statsfinanserna och iakttagandet av statsbudgeten finns i anknytning till riksdagen statens revisionsverk, som är oav-hängigt. Revisionsverkets huvudsakliga uppgift är således att utföra revision av statsfinanserna. Närmare bestämmelser om revisionsverkets ställning och uppgifter utfärdas enligt 2 mom. genom lag. Även om det är möjligt att föreskri-

va om revisionsverkets uppgifter genom lag, är det utifrån formuleringen av regleringsbestäm-melsen ("Närmare bestämmelser... genom lag") klart att revisionsverket inte kan påföras vilka som helst uppgifter genom vanlig lag", sägs det i propositionen.

Resurserna för tillsyn

Propositionen innebär stora nya uppgifter och en del extra uppgifter för revisionsverket. De för-sta erfarenheterna av övervakningen av valfi-nansieringen visar att bara den tekniska biten kräver mycket arbete. Revisionsverket har varit tvunget att själv designa och bygga upp online-systemen eftersom justitieministeriet inte tidiga-re haft hand om tillsynen över den nya lagen om kandidaters valfinansiering. Kostnaderna för nya datasystem beräknas vara 700 000 euro, och användningstiden fyra år. Större insyn i valfi-nansieringen och framtagningen och underhållet av datasystemen gäller förhandsredovisning och redovisning av valfinansiering och efterhandsre-dovisning av amorteringar på lån för val. Dess-utom ingår det att övervaka dels bestämmelser-na om partifinansiering i partilagen, dels kandi-daters valfinansiering och redovisningsskyldig-heten.

Revisionsverkets budget för 2010 och an-slagskalkylerna för verksamhets- och ekonomi-planen för 2010—2013 är anpassade till att de grundlagsfästa uppgifterna ska utföras med gott resultat. Bara att anställa fyra personer med tra-denomutbildning för övervakningen betyder 200 000 euro till i personalkostnader per år. Allt som allt behövs det 500 000 euro till i omkost-nadsanslag.

Genom propositionen får revisionsverket allt-så nya och viktiga uppgifter som inte har kunnat beaktas i ekonomiplanen. Personalkostnaderna står för 76 % och hyror för lokaler för 9 % av re-visionsverkets totala kostnader. Följaktligen har verket synnerligen begränsade möjligheter att bekosta de nya utgifterna för övervakningen av val- och partifinansieringen genom effektivitets- och produktivitetssåtgärder. De nuvarande kraven på effektivitet och produktivitet betyder

enligt revisionsverket att en del personal måste sägas upp.

Den senaste tidens debatt om valfinansieringen har naggat folks förtroende i kanterna i många hänseenden. Revisionsverkets oberoende övervakningsfunktion är en möjlighet att försöka återvinna förtroendet, anser utskottet. Men då måste verket få adekvata resurser för att övervaka val- och partifinansieringen enligt förslaget i propositionen. Det är enda sättet att införa övervakningen utan att riskera revisionsverkets grundlagsfästa uppgift att övervaka statsfinanserna och hur statsbudgeten iakttas. Propositionen innehåller vällovliga mål, men att uppfylla dem ska inte få leda till att verket låter bli att ut-

föra eller presterar sämre resultat i sina huvudsakliga uppgifter, anser utskottet. Det grundlagsfästa övervakningsuppdraget är revisionsverkets viktigaste uppgift och den utför verket i överensstämmelse med internationella standarder, påpekar revisionsutskottet. Det är alltså av största vikt att revisionsverket får större anslag för personal- och datakostnader i kommande budgetar.

Utlåtande

Revisionsutskottet föreslår

att grundlagsutskottet beaktar det ovan sagda.

Helsingfors den 22 april 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Ahde /sd
vordf. Klaus Pentti /cent
medl. Risto Autio /cent
Pertti Hemmilä /saml
Sinikka Hurskainen /sd

Petri Salo /saml
Kari Uotila /vänst
Pekka Vilkuna /cent
Raimo Vistbacka /saf.

Sekreterare var

utskottsråd Nora Grönholm
utskottsråd Matti Salminen.